

Grobnica Slovenske Moderne:

IVAN CANKAR

Ivan Cankar, slovenski pisatelj, dramatik in pesnik se je rodil 10. Maja, 1876 na Vrhniki. Rodil se je kot osmi otrok v hiši Na klancu. Oče je bil krojač, potem pa je šel delat v Bosno. Mati je težko preživljala družino, a je imela srečo, da ji je pomagala vrhniška gospoda.

Leta 1882 se je Cankar vpisal v osnovno šola na vrhniškem hribu. Z odličnim uspehom se je leta 1888 s pomočjo vrhniških veljakov vpisal na ljubljansko realko. Po maturi, ki jo je opravil leta 1896, je odšel na Dunaj študirat stavbarstvo. Kmalu si je premislil in se prepisal na slavistiko. Ob tem je tudi izgubil podporo kranjskega deželnega zbora, ki je znašala 20 goldinarjev. Leta 1897 se je preselil v Pulj, ker mu je umrla mati. Čez čas se je vrnil na Dunaj, kjer je ostal do leta 1909. Dve leti prej (1907) je sicer hotel vstopiti v politiko kot kandidat socialdemokratov na deželnih volitvah, a mu ni uspelo. Po odhodu z Dunaja je živel v Sarajevu, pri bratu duhovniku, pozneje pa se je dokončno preselil v Ljubljano.

12. maja, 1913 je imel v ljubljanskem Mestnem domu znamenito predavanje Slovinci in Jugoslovani, po katerem je bil aretiran zaradi izjave, ki je zagovarjala jugoslovansko politično zvezo. Naslednje leto je bil nato znova aretiran, tokrat na Vrhniki, zaradi domnevnih simpatij do Srbov. Ne da bi zadevo preiskali, so ga zaprli na Ljubljanski grad, od koder je bil izpuščen šele 9. oktobra. Medtem mu je v avgustu umrl oče. Leto pozneje je odšel k vojakom v Judenburg na Zgornjem Štajerskem, kjer so ga po enem mesecu odpustili zaradi bolezni.

Poleti, leta 1918, je nekaj časa prebival na Bledu, proti koncu oktobra pa je padel po stopnicah in se hudo poškodoval. Zaradi poškodb in pljučnice pa je umrl v Cukrarni v Ljubljani, 11. Decembra, 1918. Pokopali so ga na ljubljanskih Žalah v tako imenovani Grobnici

Moderne, kjer so pokopani tudi Josip Murn, Dragotin Kette in Oton Župančič.

Ivana Cankarja uvrščamo med štiri predstavnike slovenske moderne (poleg njega še Murn, Kette in Župančič). Pisati je začel že v dijaških letih, pesmi pa je objavljajal v Vrtnu in Ljubljanskem zvonu. V svojih dunajskih letih je sodeloval pri literarnem krožku slovenskih študentov, katerega člani so bili med drugimi tudi Oton Župančič, Fran Govekar in Fran Eller.

Cankar je najprej pisal realistično, pozneje pa se je preusmeril k novoromantičnim tokovom, zlasti k simbolizmu in dekadenci. Leta 1899 sta izšli zbirka pesmi 'Erotika' ter zbirka črtic 'Vinjete'.

Zaradi izida Cankarjeve 'Erotike' in Župančičeve 'Čaše opojnosti' štejejo leto 1899 za začetek slovenske moderne. Takratni ljubljanski nadškof Anton Bonaventura Jeglič je ukazal pokupiti in sežgati vse izvode Erotike, kar se je tudi zgodilo, vendar to dejanje ni imelo večjih posledic, saj je bila že leta 1902 natisnjena in izdana druga izdaja zbirke. Pisanju poezije se je Cankar kmalu povsem odpovedal v korist prozi.

Leta 1902 je izšel roman 'Na klancu', ki velja za Cankarjevo najboljše literarno delo in je posvečen spominu pisateljeve matere.

Na Cankarjevo zadnje obdobje je kot na mnoge evropske pisce močno vplivala 1. svetovna vojna.

Cankar je umrl leta 1918 zaradi pljučnice. Letnica 1918 zato velja za konec obdobja slovenske moderne.

Po Cankarju sta poimenovani kulturni ustanovi Cankarjev dom v Ljubljani in Cankarjev dom na Vrhniki, njegovo ime nosijo številne ceste ali ulice v slovenskih mestih, po njem pa je poimenovan tudi del ljubljanskega hriba Rožnik (Cankarjev vrh). Cankar je bil upodobljen na bankovcu za 10.000 SIT.

Ivan Cankar je za svoje pisateljsko delo uporabljal številne šifre in psevdonime. Ti so značilni predvsem za zgodnja leta njegovega ustvarjanja, ko se je kot umetnik še iskal.

